

Leto: I

10.II.1963.

BIZELJSKI

Glasilo bizeljskih društev, uradov in ustanov.

Brežice
dz 03/09
BIZELJSKI ...
1963

050(497.4 Bizeljsko)

0099860,1

COBISS

KNJIZNICA BREŽICE

Uvodna beseda:

Na Bizeljskem je večkrat kaj novega, vendar tega ne zvemo vsi. Naše vasi so preveč razkropljene, naše naselbine po gričih preveč narazen druga od druge, da bi mogli zvedeti za vse, kar se dogaja, kar bi sicer bilo zanimivo za vse.

Na pobudo "Turističnega in olepševalnega društva Bizeljsko" smo se odločili, da bomo izdajali svoje lastne glasilo, svoj domači časopis.

Kdo bo izdajatelj? Razen že omenjenega Turističnega in olepševalnega društva bo sodelovala tudi Lovska družina, ki je s tem društvom tesno povezana, Kraj. org. Zveze borcev NOV, ZROP, osnovna šola i.t.d., nad vsemi pa bo kot odgovorni izdajatelj lebdela SZDL, kraji organizacija Bizeljsko, ki bo prepustila prostor v časopisu krajevni pisarni, društvu RK, Gasilskemu društvu, DPM, Prosvetnemu društvu, Zdravstveni postaji i.t.d. i.t.d., skratka vsem, ki bodo želeli, da pride v javnost kakršnokoli obvestilo, vabilo i.t.d. Tudi Kmetijska zadruga se bo lahko večkrat okoriščala z novim časopisom, da bo svojim članom objavljala važne sklepe, nove načrte in druge važne novice. Skratka: časopis bo služil kot krajevni informativni list vsem in vsakomur, ki se zanima za javno življenje na Bizeljskem. Tako upamo, da novost, ki jo uvajamo, ne bo brez uspeha, nego bo koristna marsikomu, ki je bil doslej slabo ali premalo informiran o vsem, kar se dogaja na Bizeljskem.

In še beseda o tehničnem delu. Na mladini je naša bodočnost! Zato smo se tudi obrnili na mladino, in njene voditelje v domači osnovni šoli, da nam pomagajo pri izvedbi naše zamisli. Učenci višjih razredov osnovne šole bodo opravili razmnoževanje, tov. učitelji pa bodo potem šolskih otrok poskrbeli, da bo prišel naš list "Bizeljski glas" v vsako hišo na Bizeljskem.

Prvo številko bomo razdelili brezplačno vsem, za ostale številke pa bomo prosili skromen prispevek za kritje stroškov.

Vsem, ki bo do podprli naše plemenito stremljenje, pa v naprej naša topla zahvala.

Izdajatelji

Prošnja: Ko prečitате naš domači list, ga dajte še drugim! Časopis je za vse, zato naj kroži! - "Bizeljski glas" bo izhajal dvakrat mesečno. Izdaja ga "Turistično in olepševalno društvo Bizeljsko". Vsaka številka stane din 10.- / za kritje stroškov/. Poslužujte se ga za objave, obvestila, razglase i.t.d.!

Uredniški odbor vodi tov. Kržan Rok, šolski upr. na Bizeljskem, ki zbira tudi objave in drugo gradivo.

B I Z E L J S K I G R A D

Kdaj je bil zgrajen Bizeljski grad, zgodovinski viri ne poročajo točno. Znano je le, da je bil v X. stoletju ta svet last pilštanskega grofa Engelberta in njegove žene Tute. Pilštanska grofa sta leta 963 postavila tu prvi stolp, iz katerega se je tekom tisoč let razvil sedanji grad.

Po smrti sta grofa pilštanska zapustila vsa svoja posestva na Štajerskem in Kranjskem edini hčerki Emi Pilštanski. Ema se je poročila z grofom Viljemom Breže - Seliškim na Koroškem. Leta 1015 je njen mož na potovanju v Rim umrl. Vdova, grofica Ema, je s posebnim darilnim pismom leta 1043 izročila vsa svoja posestva nadškofiji v Solnogradu, ki je del posestev, med njimi tudi grad Bizeljsko z okolico izročila novoustanovljeni škofiji Krka na Koroškem. Zato so jo leta 1072 proglasili za svetnico.

Lastniki Bizeljskega ozemlja (njiv, travnikov, pašnikov, gozdov, izkrčenega sveta, vseh voda z ribištvom in lovom) so imeli stalne težave s sosednjimi Ogri (Madžari), ki so upadali v krajino in jo pustošili. Da bi svojo zajemno (- fevdalno) zemljo ubranili pred divjimi roparji, so zgradili ob mejah proti Ogrski okoli leta 1000 po novem štetju vrsto novih gradov, ki jih je dal največ pozidati nadškof Konrad II (1106-1147). Tudi Bizeljski grad je tedaj v glavnem dobil svojo sedanjo obliko, sosedje pa so mu bili v tem času gradovi Podsreda, Kraljevec (Kunšperk), Podčetrtek, Rogatec, na jugu pa Brežice.

Novi gospodarji so grad imenovali Wiesel (t.j. opazovalnica, stražarski stolp), pozneje je nastala oblika Wisell, iz te se je polagoma razvila oblika Bizelj, oziroma Bizeljsko. Graščaki so na prazni zemlji okrog gradu naselili svoje oborožene hlapce, ki so bivali v grajskih hišah pod gradom. Iz te naselbine je nastala vas, ki je dala celotni pokrajini ime Wisell, to je Bizelj (ta oblika je še dandanes v rabi posebno onkraj Sotle).

Razen svojih hlapcev, ki so jih uporabljali kot obmejne stražarje, pa so tod naseljevali tudi nemške obrtnike, ki so jih potrebovali za sebe in za svoje uslužbence. Slovenski kmet obrtnikov ni potreboval, kar mu je bilo potrebno za življenje, si je pridelal in izdelal sam. Obrtniki - priseljenci so bili večinoma Nemci. O tem še dandanes pričajo nemška imena, ki so ostala ohranjena na Bizeljskem: Zagmajster, Kunst, Šneberger, Rožman, i.t.d.

Razen obrtnikov pa so zvalili v naše opustošene kraje tudi svoje kmečke podložnike iz nemških pokrajin, ki so jim obljubili, da bodo tu vsaj 25 let prosti vseh dajatev (desetine in tlake). Novi naseljenci so dotežanja slovenska krajevna imena prevedli v nemščino, ali jim pa dali nemške oblike: Bukovje je postalo Buchdorf, Orešje-Nassdorf, Drenovec je dobil nemško obliko Drenovetz, Vitna vas je postala Wittmannsdorf, a pristno slovensko ime Sušica je postalo Buschitz! To so bile nekake prve občine na Bizeljskem, v katerih so znana sledeča imena naseljencev: Gallob (pozneje Gollob, sedaj Gollobič) v Bukovju, dalje Pustagg, sedaj Pustak v Drenovcu, Groschel, sedaj Krošelj v Vitni vasi in pa Illeasch, sedaj Iljaž v Sušici.

Izseljenci so krčili gozdove in ustvarjali plodno zemljo, da bi imel graščak čimveč koristi od svoje zemljiške posesti. Nadalje

O B J A V E:

Turistično in olupševalno društvo:

TOD si je na svoji seji določilo odseke, ki bodo v kratkem pričeli uresničevati društveni program. Sedaj poslujejo:

Propagandni in reklamni, ki ga vodi tov. Šekoranja Ivan, veterinar,
muzejski, ki ga bo vodil tov. Premelč Franc,
urbanistični, ki ga bo vodil tov. Knapič Janko in
tiskovni (za krajevno glasilo), ki ga bo vodil tov. Kržan Rok. Prihodnjič bomo poročali o delovnem programu posameznih odsekov.

Kegljaški šport:

Posamezniki se zanimajo za kegljaški šport. Ker je ta športna dejavnost na Bizeljskem že popolnoma zamrla, je pozdraviti zamisel, da se tudi pri nas osnuje kegljaški odsek, ki mu je treba dati priliko za udejstvovanje. TOD si bo po svojih močeh prizadevalo, da bo želji kegljašev čimprej ustrezno! Dobijo naj sodobno dvostezno kegljišče!

Nedeljska dostava časopisov:

V teku je akcija, da bi dobivali nedeljsko številko časopisa "Dlo" ob nedeljah ob 10.45^h v gostilni Šekoranja. Časopis bo na Bizeljsko pripeljal redni avtobus, razdeljeval ga bo od društva poverjen pooblaščenec. Zanimanci si ga bodo prevzemali sami, ker ne bo dostavljen na domove.

Cvetličarstvo:

TOD ima v svojem programu tudi izboljšanje celotnega videza naših vasi. Na parceli, ki je javna last, bomo v ta namen uredili v začetku še bolj skromno vrtnarijo, na kateri bomo gojili sadike okrasnega grmičevja in pripravljali sadike enoletnice. Interesenti si bodo lahko sadike nabavljali v naši vrtnariji, ki bo letos na šolskem vrtu, pozneje pa v društveni vrtnariji.

Kino Bizeljsko predvaja:

Dne 10.3.1963.: "Nesilje na trgu" (Jugoslovanski film)
Dne 17.3.1963.: "Trije iz varietoja" (cirkuška ljubavna zgodba)
Dne 24.3.1963.: "Toni Stil poje" (Angloški film o muzikalno nadarjenem mornarju)
Dne 31.3.1963.: "Eskadrila Normandija-Njemen" /Sovjet.-francoski vojni film/

Zdravstvena postaja Bizeljsko posluje:

Splošna ambulanta: ponedeljek, sredo, petek, sobota 8^h do 12^h.
Zobna ambulanta: ponedeljek, sredo, petek, od 8^h do 12^h.
Ginekološki oddelk: vsak zadnji četrtek v mesecu od 13^h do 15^h.

Veterinarska postaja obnavlja:

Cepljenje psov bo 11. marca ob 8^h v veterinarski postaji za tiste lastnike, ki stanujejo v gornjem delu okoliša, isti dan ob 13^h pa za lastnike, ki stanujejo v spodnjem delu okoliša (kot vsako leto) na posestvu "Rdeča zvezda" v Stari vasi.

V nedeljo dne 10/3-1963 bo v združnem ob pol devetih dopoldan, zbor občanov, ki ga sklicuje predsednik občinskega ljudskega odbora Brežice. Na zboru bomo obravnavali proračun občine in pa družbeni plan občine za leto 1963. Ker gre za važne stvari, ki se tičejo tudi Bizeljskega, prosimo, da se vsi volivci polnoštevilo zboru udeležijo.

Rok za prijavo sečnje drevja v sezoni 1963/1964 poteče 10. marca, a je še podaljšana do 15. marca 1963. Vsi posestniki naj prineso s seboj posestne liste. Prijave sprejema krajevni urad Bizeljsko ob uradnih dneh.

OBVESTILA:

"Dan Žena" - 8. marec, bomo proslavili na Bizeljskem v nedeljo, 10. marca 1963 ob 15h (3h) popoldan v Združnem domu. Na sporedu je med drugim tudi kratek kulturni program. Iskreno vabljenje vse žene, posebno pa mamice naših malčkov!

OPOZORILO!

Zgodovinsko gradivo v gradu Bizeljsko bomo še dalje objavljali v naslednjih številkah. Priporočamo vsem čitateljem, da teh številke ne uničujejo, nego hranijo za šolsko mladino, da bo poučena o zgodovini svojega kraja.

V načrtu imamo še objavo zgodovine Bizeljskega vinogradništva, zlasti tisto, ko je trtna uš uničila celotno pokrajino, zgodovino združništva in drugih zanimivosti. Vse, ki bi mogli in hoteli tudi sami kaj napisati za naš list, vabimo k sodelovanju!

Vabimo pa tudi vse, ki imajo za izboljšanje našega lista kakšne predloge, da nam jih sporočijo, skušali bomo ustreči vsem!

Prva - skromna številka - je poskus, kako bo naša zamisel uspela. Njeno uresničenje je s hvaljevnim razumevanjem med drugim podprla tudi tov. predsednik ObLO Šepetavo Milan, ki smo mu dolžni toplo zahvalo!

Bizeljski grad
(nadaljevanje)

Ostanek nekdanjega združnega kmetovanja, ki so ga bili naši domači prebivalci že vajeni iz staroslovanske dobe, je bila še v fevdalni dobi, ko so graščaki posedovali to zemljo, skupna paša in izkoriščanje gozda. Vsaka vaška skupnost (srenja) je imela svojega načelnika (rihterja), slovenski župana iz staroslovanske dobe).

Ta je sprva dobil od graščaka po dve kmetiji kot dedno posestvo. Oproščen je bil tudi vseh davkov in tlače. Na Bizeljskem je bilo 8 županov, kolikor je še sedaj katastrálnih občin. Župani so bili iz vasi Orešje, Bukovje, Gornja Sušica, Brezovo, Brezovica, Stara vas, in Vitna vas. Vasi, ki tvorijo razen naštetih sedanji okoliš Bizeljske, so bile vključene v svoje občine (na primer Gregorče-Stara vas).

Graščaki so imeli v svojih rokah združeno vso politično - upravno, vojaško in sodno oblast, skrbeli so pa tudi za versko življenje svojih podložnikov. V vero so širili germanski duh in nemški jezik.

Najboljše lege na Bizeljskih gričih so zasadili z vinsko trto. Delovna sila je bila poceni, kmetu-tlačanu so lahko po mili volji nalagali delovna bremena. Prva stoletja po uvedbi graščinske oblasti so strnjene vasi štejele po 10 do 12 kmetij (na primer Stara vas).

(nadaljevanje v naslednji številki)